

105 jaargangen sociale vakbladen

Standvastige traditie begint nieuw leven

TSS verdwijnt, althans de naam. Het tijdschrift ontstond een kwart eeuw geleden uit een fusie van het tijdschrift *Marge* en het *Welzijnsmaandblad*. Jos van der Lans was er bij en heeft daarna aan alle jaargangen een bijdrage geleverd. Hij blikt terug en ziet een mooie toekomst voor de erfgenaam van het *Tijdschrift voor Armezorg*, waar het meer dan een eeuw geleden allemaal mee begon.

We hadden alles al verzonnen. Eigenlijk al die namen waaronder gefuseerde welzijnsinstellingen zich in de decennia daarna zouden gaan tooien. Op ons lijstje stonden: Impuls, Sensor, Divers, Wel-com, Tandem, Combi, Portaal, Platform Sociaal. Als we de namen hadden gedeponereerd hadden we er nog een flinke grijpstuiver aan overgehouden.

Maar we vonden ze geen van alle goed. Ze dekten de lading niet.

‘We’ is een gezelschap van zo’n tien mensen die in 1986 de redacties vormden van het tijdschrift *Marge* en het *Welzijnsweekblad/Welzijnsmaandblad*. Het plan was dat beide redacties per 1 januari 1987 zouden fuseren tot een redactie die òn het *Welzijnsweekblad* zou gaan maken òn daarnaast maandelijks een nieuw tijdschrift waarin *Marge*, het tijdschrift *De eerste lijn*, en het *Welzijnsmaandblad* zouden samengaan. Ze waren het over alles eens geworden. Het nieuwe maandblad moest een kritisch, opiniërend, informerend, onafhankelijk, trendsettend en diepgravend tijdschrift worden, waarin journalistieke reportages afgewisseld zouden worden met doorwrochte beschouwingen, luchtige columns en frisse commentaren, die bovendien – en dat was geen overbodig voornemen in die dagen - leesbaar moesten zijn.

Het enige wat ontbrak was een passende naam. We hadden een *dummy* laten maken waar op de voorkant WMB prijkte, wat stond voor *Welzijn, Maatschappij en Beleid*, maar dat logo was met grote eenstemmigheid van tafel geveegd. Te saai. Ik (ik was in die dagen een van de drie eindredacteuren van het tijdschrift *Marge*) herinner mij nog goed dat wij voor de laatste keer bijeenkwamen om over de fusie en de planning te praten. De locatie was Havensingel 8 te Den Bosch, thuishaven van *Marge*. De druk was inmiddels groot, alle taken waren verdeeld, de pr-machine was geolied, de campagnes om het nieuwe tijdschrift te promoten stonden in de startblokken, alles was klaar - alleen de naam.....

Een beetje wanhopig proefden we nog een keer de lijst met namen die we eigenlijk al verworpen hadden. Een dappere redacteur grasduinde nog in een Latijns woordenboek – een wanhoopsdaad die in veel fusieprocessen later navolging zou vinden – maar ook daar kwam niks passends uit te voorschijn. Totdat iemand – de bronnen spreken elkaar tegen wie het precies was – plotsklaps zei: waarom noemen we het eigenlijk niet gewoon wat het is, *Tijdschrift voor de sociale sector*.

We keken hem ongelovig aan. Dat we dat niet eerder hadden bedacht!

Tijdschrift voor Armenzorg

Nu, precies 25 jaar later, wordt de naam TSS naar de geschiedenisboekjes verwezen. De aanduiding tijdschrift voor de sociale sector was al eerder, in 2007, als ondertitel vervangen door *Tijdschrift voor sociale vraagstukken*, maar het logo TSS was als een sterk merk op de cover van de nummers blijven staan. Dat houdt nu op. Voor mijzelf zal dat even wennen zijn, want ik ben vanaf het allereerste begin bij TSS betrokken gebleven. Eerst bij die moeizame fusiezoektocht naar de naam, vervolgens als redacteur en later hoofdredacteur en sinds – ik heb het even moeten nakijken – 1995 als columnist. Voor een belangrijk deel vormt TSS mijn journalistieke en publicitaire thuisbasis. En het voelt altijd wat meewarig als je geboortehuis wordt afgebroken en je het met foto's (en in mijn geval met archieven) moet doen.

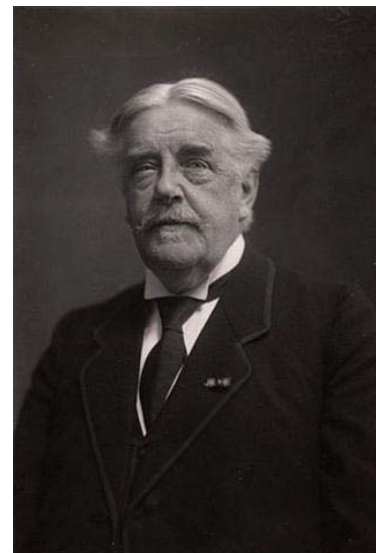
Maar in het grote verhaal van de geschiedenis is dat een onbeduidend sentiment. TSS

gaat immers niet verloren, het verandert. Ze is op de site socialevraagstukken.nl al in 2010 een ander en zeer bloeiend digitaal leven begonnen en op papier gaat TSS samen met het opbouwwerktijdschrift *Samenlevingsopbouw* en het vrijwilligersmagazine *Vakwerk*. In 2013 valt er bij de abonnees een stevig kwartaaltijdschrift op de mat, dat zeker met dezelfde ambitie start als TSS een kwart eeuw geleden: onafhankelijk, opiniërend, informerend, trendsettend en diepgravend. Dit keer hebben de

communicatiedeskundigen de redactie meteen gemaand nuchter te blijven. Het nieuwe tijdschrift heet wat het is: *Tijdschrift voor sociale vraagstukken*.

En zo hoort het ook. De geschiedenis van de sociale vakpers laat zien dat dergelijke nuchtere aanpassingen en koerswijzigingen eigenlijk vanaf het begin een soort leidraad zijn geweest voor redacties die probeerden de tijd te begrijpen en bij te dragen aan het doordenken en oplossen van sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Het begon meer dan een eeuw geleden op 27 januari 1900 toen de eerste aflevering van de pers rolde van het *Tijdschrift voor*

Armenzorg, de oervoorvader waarvan TSS en straks *Tijdschrift voor sociale vraagstukken* nakomelingen zijn. De oplage was indrukwekkend: ruim tienduizend exemplaren. De redactie werd gevormd door vijftien vertegenwoordigers (drie vrouwen, twaalf mannen) van lokale armenraden en stond onder voorzitterschap van de Amsterdamse verzekeringsdirecteur Louis Blankenberg (1852-1927), die als zeer jeugdige oprichter van het fonds *Liefdadigheid naar vermogen* (1871) zijn sporen in de moderne armenzorg lang en breed had verdiend. Blankenberg behoorde eind negentiende eeuw tot de sociaal-liberale elite, die de stoot heeft gegeven tot een groot aantal sociale wetten en daarmee aan de basis stond van wat veel later de verzorgingsstaat is gaan heten.

In het voorwoord van het eerste nummer schreef Blankenberg wat de bedoeling was van het *Tijdschrift voor armenzorg*: 'Wij willen vrije gedachtenwisseling van alles in éénzelfde blad. Wij willen gelijke plaats aan elke meening. Wij willen onderlinge kennismaking, hopende dat daaruit meerdere waardering, althans beter begrip zal voortvloeien.' Niemand van de redacteurs kon toen bevroeden dat zij daarmee een traditie op gang brachten die de twintigste eeuw zou overleven. Want met die paar zinnen uit het voorwoord verzetten zij zich nadrukkelijk tegen de levensbeschouwelijke verkokering die de armenzorg in die dagen kenmerkte. Zij wilde af van de loopgravenoorlog tussen het machtige particuliere initiatief en de opkomende burgerlijke (van gemeentewege georgansieerde) armenzorg. Zij voelden de behoefte om de hulpverlening beter, professioneler en efficiënter aan te pakken en riepen op om 'grenzen te doorbreken'. Dat was in die dagen een soort kritische doorbraak-beweging. En dat is een houding geweest die de erfgenamen altijd in stand hebben gehouden.

TIJDSCHRIFT VOOR ARMWEZEN MAATSCHAPPELIJKE HULP EN KINDERBESCHERMING

Tijdschrift voor armwezen, maatschappelijke hulp en kinderbescherming

Het *Tijdschrift voor Armenzorg en Kinderbescherming* (de laatste aanduiding werd er na invoering van de Kinderwetten in 1905 aan toegevoegd) hield het in een wisselende frequentie vol tot en met 1920. Wegens geldgebrek moest toen de uitgave gestaakt worden. Hans Everts, in 1919 aangetreden als hoofdredacteur, slaagde er met de nodige moeite in het tijdschrift nieuw leven in te blazen als een uitgave van de Nederlandsche Vereeniging voor Armenzorg en Weldadigheid (NVAW), een neutrale, landelijke overkoepelende instelling die sinds 1908 openstond voor organisaties van alle gezindten.

De tijden waren sinds de eeuwwisseling veranderd. Het maatschappelijk werk kwam langzaam maar zeker uit de kinderschoenen, de opleidingen hadden sinds 1899 een eerste generatie maatschappelijk werkers afgeleverd; de overheid manifesteerde zich steeds sterker binnen de armenzorg en had zich met behulp van de Kinderwetten de macht toegeëigend om in gezinnen in te grijpen als het ouderlijke gezag in gebreke bleef. De eerste kinderrechter was benoemd.

Die veranderingen weerspiegelden zich in een nieuwe naam waarmee in 1922 de eerste doorstart werd gemaakt: *Tijdschrift voor armwezen, maatschappelijke hulp en kinderbescherming*. Het blad verscheen in een frequentie van veertien dagen. Over de naam werd ook toen stevig gesteggeld. Everts had het woord 'armwezen' met zijn uitgesproken negatieve connotatie liever uit de naamgeving geschrapt, maar vond daarvoor de meeste lokale armenbesturen op zijn weg. De tijd was nog niet rijp om van dit etiket af te komen.

De redactie zocht echter wel naar vernieuwing en toonde zich hongerig naar nieuwe ontwikkelingen. In het eerste voorwoord schreef Everts, die prominent voorstander was van meer overheidssturing van de versnipperde en onprofessionele armenzorg, geen echt vaktijdschrift te willen zijn, maar alles wat met 'armenzorg, maatschappelijke hulp, kinderbescherming en prostitutiebestrijding' van doen had aan de lezer te willen presenteren. 'Dorre verslagen met cijferreeksen zullen worden vermeden, gedachtenwisseling daarentegen uitgelokt worden.'

Everts bleek een blijvertje. Het tijdschrift heette al snel 'het tijdschrift van Everts', waarbij nadere uitleg overbodig was. Het doorstond de crisisjaren, de jaren dat de armenzorg ongewenst tot bloei kwam. Everts loodste het blad kordaat door die moeilijke jaren, waarbij de liefdadigheidzorg langzaam maar zeker verder veranderde in doordacht maatschappelijk werk, met alle voorzichtige professionalisering vandien. Het blad stimuleerde dat en Everts groeide uit tot 'een levende encyclopedie van het maatschappelijk werk in Nederland.'

Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk

De oorlog zorgde voor een tweede onderbreking. De uitgave werd gestaakt. De armenbestuurders trokken zich terug in lokale organisaties, waardoor de Duitsers de mogelijkheid werd ontnomen om centraal hun invloed op Nederlandse hulporganisaties uit te oefenen. Deze landelijke stilte duurde tot 1947 toen vanuit de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk en de Nationale Federatie de Nederlandse Bond tot Kinderbescherming het initiatief genomen werd om een nieuwe doorstart te maken. Dit keer onder de naam: *Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk*. Opnieuw een naam die tekenend is voor de tijd. Het land moest opgebouwd worden en het maatschappelijk werk werd daarin een prominente rol toebedacht. In 1952 uitte zich dat zelfs in een eigen Haags departement: het Ministerie van maatschappelijk werk – uniek in de wereld.

De dan inmiddels 93-jarige Marie Muller-Lulofs, een van de oprichters van de eerste School voor maatschappelijk werk in 1899 in Amsterdam, schreef in het eerste nummer dat op 20 juni 1947 verscheen: 'De verschillende instellingen komen langzamerhand weer op dreef, en ook ons tijdschrift, ons, oud beproefd orgaan, komt heden weer te voorschijn, onverlet, en bereid om de strijd voor rechtvaardigheid, barmhartigheid en waarachtige naastenliefde weer op zich te nemen.' Opnieuw werd de onverzettelijke Everts redactiesecretaris. Hij hield dat vol tot eind 1953, toen hij de zeventigjarige leeftijd bereikte en met pensioen ging. Een jaar later overleed hij.

Een klein foutje was dat de redactie in 1947 haar jaargangen opnieuw begon te tellen, reden waarom de lezer anno 2012 jaargang 66 in de kolommen ziet staan. Correct zou zijn: jaargang 105. Wellicht dat deze omissie met de nieuwe naamsverandering in overeenstemming met de historische werkelijkheid gebracht kan worden. Het nieuwe *Tijdschrift voor sociale vraagstukken* begint dus aan de 106^e jaargang. Dat is niet niks. Daar word je wel even stil van.

Tijdschrift voor Maatschappijvraagstukken en Welzijnswerk

Het *Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk*, ook wel afgekort als TMW, hield het in een tweewekelijkse frequentie lang vol. De jaren vijftig waren, zoals gezegd, de emancipatiejaren van het maatschappelijk werk. De ene nieuwigheid na de andere bereikte de redactie burelen. Jo Boer en Marie Kamphuis – alle grootheden uit de geschiedenis van het sociaal werk zijn of redacteur geweest of hebben er regelmatig bijdragen aangeleverd - traden toe tot de redactie, en schreven de kolommen vol met verhandelingen over het opbouwwerk en *social casework*. Er begon een nieuwe geest te waaien, de professionalisering zette definitief door.

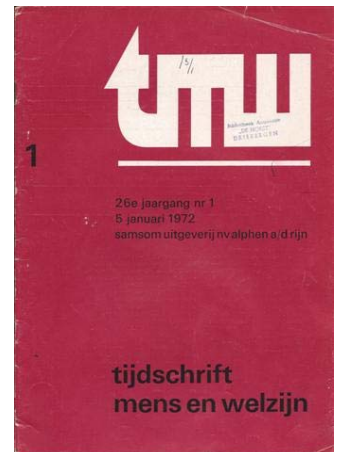
Er trad – nadat Everts met pensioen ging - ook een nieuwe redactiesecretaris aan: Jannie Beekman Eggink, die het tijdschrift bij de hand nam op weg naar de turbulente jaren zestig. 'Wat ik in die tijd, en altijd eigenlijk, heb geprobeerd', schreef ze jaren later, 'is mensen uit hun hokjes halen. Ik wilde mensen om de tafel halen om in het Tijdschrift een platform te creëren voor discussie, los van gevoeligheden, los van belangen.'

De jaren zestig waren in dat opzicht koren op de molen van de redactie. Een lang feest van ontmoeting, dialoog, bevrijding uit hokjes, meningsvorming en verandering. De verzuiling kraakte, precies zoals Blankenberg c.s. dat heimelijk in 1900 hoopten, maar toen nog niet hardop konden zeggen. In 1972 drong de nieuwe tijdgeest ook door in de naam van het tijdschrift. De afkorting TMW bleef gehandhaafd, maar op het januarinumnummer prijkte de naam: *Tijdschrift Mens en Welzijn*. Het was van korte duur. Het huisorgaan van de Vrijzinnig Protestantse Centrale voor maatschappelijk werk protesteerde want zo heette hun tijdschrift al sinds jaar en dag. Onder dreiging van advocaten besloot de redactie bij vanaf nr. 7 over te stappen op het zo nodig nog eigentijdser *Tijdschrift voor Maatschappijvraagstukken en Welzijnswerk*.

Met de daarbij horende *newspeak*, getuige het voorwoord van het eerste TMW-nummer nieuwe stijl: 'Ten onrechte werden vrijwilligers uit het werk geweerd. (...) Het paternalistisch-autoritair karakter (..) bleek steeds meer een onaanvaardbaar residu, een belemmering voor de ontwikkeling van werkelijke solidariteit. (..) De welzijnswerker kan thans zijn arbeid slechts effectief maken, wanneer hij in staat blijkt de solidariteit, de medeverantwoordelijkheid van zoveel mogelijk leden van de samenleving te stimuleren.'

Het welzijnswerk was inmiddels *booming business* geworden, het personeel kon niet worden aangesleept, evenals de advertenties. In 1976 sprongen de toenmalige TMW-uitgeverij Samsom en de redactie van TMW in het gat in de markt. Bij TMW waren inmiddels drie jonge redacteurs aangenomen: Jan van Lieshout (vanaf 1970), Andries de Jong en Marjan de Bruin, alle drie andragologiestudent en opgeleid in het beroep van maatschappelijk werker. Zij wilden het nieuwe moderne welzijnswerk gezicht gaan geven. Op 1 oktober 1976 verscheen, in een oplage van 50.000, het *Welzijnsweekblad*. Het blad werd gratis onder professionals en organisaties verspreid en draaide volledig op advertenties. In de schaduw van het *Welzijnsweekblad* begon het *Tijdschrift voor Maatschappijvraagstukken en Welzijnswerk* enigszins te kwakkelen; het verscheen vanaf 1976 eerst onder de titel *Welzijnsmaandblad*, vervolgens in 1982 als *TMW-kwartaal*, een driemaandelijkse tijdschrift met stevige achtergrondartikelen, om tenslotte vanaf 1984 weer verder te gaan als *Welzijnsmaandblad*.

Redactiesecretaris Jannie Beekman-Eggink was toen al vertrokken. In 1979 ging zij, na een dienstverband van meer dan 25 jaar, met pensioen. Zij was de laatste redactiesecretaris

oude stijl, nauw verweven met koepel- en vakorganisaties die van het particulier initiatief in Nederland na de oorlog tot een groot en machtig bastion hadden gemaakt. Haar jeugdige opvolgers hadden geen hechte banden met deze 'oude garde'. Zij kozen een nieuwe weg. Meer gericht op emancipatie van groepen, op veranderingen in de samenleving en minder op de koepelstructuren die rondom het sociaal werk waren opgetrokken. Zij hielden het ook niet zo lang meer vol als de eerste drie redactiebazen die met elkaar bijna tachtig jaar volmaakten. Zij volgden eerder de wetten van de journalistiek en moesten een blad maken dat sinds de bloeiperiode van de jaren zeventig aan een langdurige periode van krimp begon.

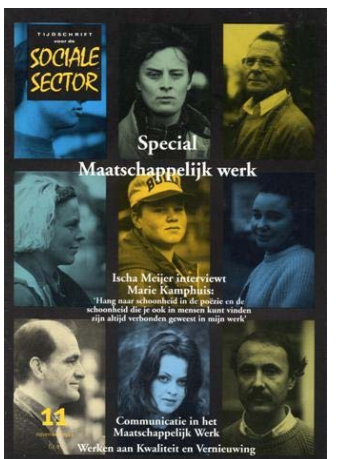
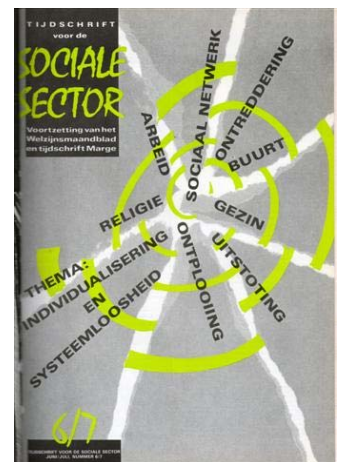
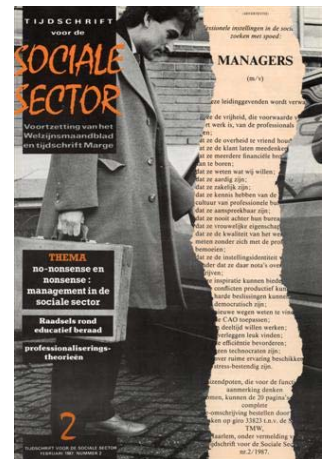
Tijdschrift voor de Sociale Sector

De jaren tachtig maakten namelijk abrupt een einde aan de euforie van het decennium daarvoor, inclusief de enorme oplagen. De markt voor personeelsadvertenties stortte in en wat ervan over bleef verdween in een klap naar de dikke zaterdagbijlage van *de Volkskrant*. Het *Welzijnsweekblad* zag zich al in 1982 genoodzaakt over te gaan op betalende abonnees, die daarna jaarlijks met vele duizenden tegelijk het blad de rug toe keerden.

Halverwege de jaren tachtig leidde deze teloorgang, die ook andere bladen in de welzijnssector hard trof, tot een fusie van het *Welzijnsmaandblad* en het tijdschrift *Marge* (ooit begonnen als *Katholiek Sociaal Tijdschrift*, later omgevormd tot *Maatschappelijk Welzijn*, dat weer na fusie met het *NIMO-bulletin* in 1976 tot *Marge* was omgedoopt). Daaruit ontstond op 1 januari 1987 het *Tijdschrift voor de Sociale Sector*, met eerst Jan van Lieshout (tot eind 1987), daarna ondergetekende (tot eind 1989), Nico de Boer (1990-1992), Ment Gillisen (1992-1994), Loes Verplanke (1994-2002), Menno Hurenkamp (2002-2007) en Marcel Ham (2007-heden) als respectievelijke hoofdredacteurs. TSS begon met een oplage van 5000, iets meer dan de helft van het aantal waarmee het *Tijdschrift voor Armeenzorg* in 1900 begon. Het *Welzijnsweekblad* werd begin jaren negentig, nadat het eerst tweewekelijks was verschenen onder de naam *Zorg+Welzijn*, overgenomen door uitgeverij Elsevier, die er inmiddels ook een maandblad van heeft gemaakt, gekoppeld aan een digitaal platform voor sociale professionals. TSS belandde uiteindelijk via het NIZW bij Movisie, die het tijdschrift de laatste jaren boven water hield, want het abonnementenaantal bleef systematisch teruglopen.

Deze onstuitbare terugloop zegt veel en weinig tegelijkertijd. Het zegt veel over de ineengeschrompelende intellectuele en politieke belangstelling voor het welzijnswerk, in de jaren zeventig het paradepaardje van een nieuwe generatie professionals en ambitieuze politici. De welzijnsboeken gingen toen als zoete broodjes over de toonbank, het aantal vaktijdschriften was niet te tellen, de discussies waren heftig en de verwachtingen hooggespannen.

Dat tij verliep in de jaren tachtig. De publieke opinie en de intellectuele en politieke voorhoedes verloren hun belangstelling voor

de sociale sector. De tijd van de managers, zakelijkheid en no-nonsense brak aan, het bedrijfsmatig denken deed zijn intrede en de publieke belangstelling voor het dagelijkse wel en wee in de sociale sector kromp met het verstrijken van de jaren. Op de universiteiten werden alle welzijnsachtige opleidingen opgeheven. De leeshonger stilde, de oplagen van boeken daalden, onder tijdschriften vond een enorme kaalslag plaats.

In zeker opzicht is TSS de enige die sindsdien overeind is gebleven, alles wat er enigszins van in de buurt opereerde is – op het *MGv*, het Maandblad Geestelijke volksgezondheid na - al lang opgeheven. Als professionals en beleidsmedewerkers al vakliteratuur bijhouden doen ze dat vaak via kopieën die op hun werk worden verspreid. Zelf abonneren ze zich niet of heel sporadisch op een tijdschrift. Dat laten ze aan hun organisaties over die bovendien ook nog eens allemaal tot grotere eenheden zijn opgeschaald. Ja, en dan hou je dus steeds minder abonnees over. En dan zwijg ik nog maar over de invloed van internet, waar met het verstrijken van elke seconden exponentieel meer informatie te halen viel. Tegen die achtergrond is het een wonder dat TSS nog zo lang overeind is gebleven.

Dat kwam door iets anders. Noem het de geest van Blankenberg, de spirit van Everts of de antihokjesgeest van Jannie Beekman-Eggink. Wat dat betreft is het jammer dat zo weinig mensen de TSS-jaargangen ter beschikking hebben. Ik heb ze trouw elk jaar laten inbinden en als ik ze nu doorblader dan zie je eigenlijk pas goed hoe het tijdschrift een spreekbuis is van het zoeken naar vernieuwing. Je ziet de kritische aandacht voor trends, het ontmaskeren van de laatste modes, het tegenwicht bieden aan al te gemakkelijke hypes, maar steeds opnieuw weer het verkennen van problemen en nieuwe oplossingen.

TSS was de afgelopen kwart eeuw het platform waarom alles langs kwam wat in de sociale sector professioneel, beleidsmatig en intellectueel aandacht vroeg. Het werd in TSS benoemd, onderzocht, zo nodig bekritiseerd en bijgebogen. Een kleine de commercialisering van de gezondheidszorg, de keerzijde van de individualisering, het nieuwe management, sociale vernieuwing, bemoeizorg, het multiculturele drama, de ABCD-methode, de kritiek op de bureaucratiesing en recent de hele discussie over burgerkracht en de Nederlandse vertaling van Big Society - wie over dit soort onderwerpen mee wilde praten kon met de regelmaat van de klok niet om TSS heen.

Tijdschrift voor sociale vraagstukken

De rijkdom daarvan kan je tegenwoordig wel heel goed zien op de site www.socialevraagstukken.nl, in feite de digitale voortleving van waar Blankenbergs *Tijdschrift voor Arme Zorg* ooit mee begonnen is, en waar TSS de laatste papieren erfgenaam van was. Op de site zie je iets groeien wat bij TSS en haar voorgangers merkwaaardigerwijs steeds ingewikkelder was geworden. Je kon in die maandelijkse tijdschriften moeilijk terugbladeren naar eerdere nummers. Je kreeg elke keer een brok informatie, maar als je terug wilde moest je of naar de bibliotheek of diep in je eigen archief grasduinen. Dat was vroeger misschien vanzelfsprekend, tegenwoordig brengt vrijwel niemand die discipline op. Maar op

het nieuwe digitale platform is dat terugbladeren een kwestie van een muisklik. Alles blijft er staan, alles is naleesbaar, alles is binnen klikbereik. Zo groeien er dossiers en ontstaan er een kennis- en opiniebank waar HBO-studenten die een werkstuk moeten schrijven of een nieuwbakken beleidsambtenaar die zich moet inwerken of een nieuw invliegende manager die van niks weet de vingers bij kunnen aflikken.

Bovendien werkt het als een magneet. Steeds meer mensen komen er een kijkje nemen, steeds meer mensen reageren, zo ontstaat een opwaartse dynamiek waarbij meningen niet verstoffen in jaargangen maar actief, raadpleegbaar en becommentarieerbaar blijven. En op dat platform gebeurt nog iets bijzonders: het podium krijgt steeds meer intellectuele aantrekkingskracht. Wie mee wil tellen wil daar wel bij horen. Wie wil er niet in de galerij van mensen staan die het debat dragen?

Zo ontstaat een nieuwe intellectuele zuigkracht die de sociale sector de afgelopen decennia node heeft gemist. De nuchtere keuze voor de naam past daarbij, net zoals het besluit om een keer per kwartaal wel nog die papieren ordening te blijven bieden. Anders dan zijn voorganger is het *Tijdschrift voor sociale vraagstukken* niet alleen gericht op een sector, vol met mensen die beroepsmatig met sociale problemen in de weer zijn, maar doet het een appel op denkkraft om sociale vraagstukken te analyseren. Die denkkraft wordt allang niet alleen opgebracht door professionals en wetenschappers, maar ook door mensen die daarbuiten staan, die ervaring inbrengen of initiatieven genomen hebben. Die gezamenlijk denkkraft is nodig om de vele sociale vraagstukken van de 21^e eeuw te lijf te gaan.

Het is eigenlijk wat oprichter Blankenberg in 1900 voor ogen had bij het *Tijdschrift voor Armenzorg*: een vrije gedachtewisseling, verdieping en een beter begrip. De sociale bankier zou trots zijn geweest op zijn nieuwe achter-achter-achter-achter-achter-kleinkind, hoewel al die prachtige 21^e eeuwse beschouwingen hem tamelijk onbegrijpelijk zouden voorkomen. Maar dat is het lot van voorvaderen. Hun historische bijzonderheid bestaat eruit dat hun erfgenamen als vanzelf in hun voetsporen treden. En precies dat is al meer dan een eeuw het geval.

Stamboom

1900 – 1920	<i>Tijdschrift voor Armenzorg</i> Voorzitter redactie: Louis Blankenberg (tot 1919)
1922 – 1940	<i>Tijdschrift voor armwezen, maatschappelijke hulp en kinderbescherming</i> (tweewekelijks) Redactiesecretaris: Johan Everts (vanaf 1919)
1947 – 1972	<i>Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk</i> (tweewekelijks) Redactiesecretaris: Johan Everts (tot 1953), Jannie Beekman Eggink (1953-1979).
1972 – 1976	<i>Tijdschrift voor Maatschappijvraagstukken en Welzijnswerk</i> (tweewekelijks) Redactiesecretaris: Jannie Beekman Eggink (tot 1979)
1976 – 1987	- <i>Welzijnsweekblad</i> - <i>Tijdschrift voor Maatschappijvraagstukken en Welzijnswerk</i> (tot 1979), daarna <i>Welzijnsmaandblad</i> (tot 1982), dan <i>TMW-kwartaal</i> (tot 1984) en tenslotte tot 1987 weer <i>Welzijnsmaandblad</i> Redactiesecretaris: Jan van Lieshout
1987 – 2012	- <i>Tijdschrift voor de Sociale Sector</i> , vanaf 2007: <i>TSS – Tijdschrift voor sociale vraagstukken</i> .

- **Welzijnsweekblad** (tot 1994, daarna los verder als *Zorg + Welzijn*, onderdeel van Elsevier).

Hoofdredacteur: Jan van Lieshout (tot eind 1987), Jos van der Lans (1988 - 1989), Nico de Boer (1989-1992), Ment Gillisen (1992-1994), Loes Verplanke (1994-2002), Menno Hurenkamp (2002-2007) en Marcel Ham (2007-2012)

2013

- **Tijdschrift voor sociale vraagstukken**

- **Website: www.socialevraagstukken.nl** (sinds 2010)

Hoofdredacteur: Marcel Ham

Literatuur

A.C.M. Kappelhof, *Everts, Johannes (1882-1954)*, op: historici.nl:

<http://www.historici.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn6/everts>

Jan van Lieshout, *Geschiedenis van de welzijnsopers*, bijlage bij het *Welzijnsweekblad*, nr. 52/1986.

Maarten van der Linde, 'Onweerstaanbare drang naar menschenliefde door daden. Louis Blankenberg (1852-1927), pionier van de individuele hulpverlening', in: *SoziO*, nr. 101, september 2011, pp. 26-29.

1998: Schrijversopstand redt TSS

Hoofdredacteur TSS op non-actief gesteld

Elsevier verwijdt column uit februari-nummer TSS

De ontwikkelingen met betrekking tot het Tijdschrift voor de Sociale Sector zijn vorige week in een stroomversnelling terecht gekomen toen de oproep om zich aan te sluiten bij de Vereniging ter Verbetering van het Tijdschrift voor de Sociale Sector (VVTSS) op het bureau van de verantwoordelijke Elsevieruitgever belandde. Deze greep onmiddellijk in, zette de persen stop, verwijfde de gewraakte column en riep de zittende hoofdredacteur bij zich. Deze kreeg te verstaan dat zij met onmiddellijke ingang op non-actief werd gesteld. Ondertussen wachtte de redactie op fatsoenlijk antwoord en schreven zich inmiddels meer dan zestig mensen in als lid van de VVTSS. Een overzicht van de gebeurtenissen.

Maandagavond 26 januari verspreide ik de column die ik voor het februari-nummer van het Tijdschrift voor de Sociale Sector (TSS) had geschreven, via e-mail naar zo'n dertig mensen. Dinsdag 27 januari volgde daarop een postale zending naar nog eens dertig mensen. De reden voor deze actie was dat zich steeds donker wordende wolken samenrokken boven het Tijdschrift voor de Sociale Sector waardoor voor het voortbestaan van het Tijdschrift moest worden gevreesd. Vandaar mijn oproep aan iedereen die zich bij het Tijdschrift betrokken voelde om zich aan te melden als lid van de Vereniging ter Verbetering van het Tijd-

schrift voor de Sociale Sector. Deze 'gebruikersgroep' wil voorkomen dat direct betrokkenen uit de sociale sector machteloos moeten toezien hoe de omstandigheden zich meester zouden maken van het Tijdschrift.

Veilige omgeving

De VVTSS stelt zich drie doelen:
1. TSS weghalen bij het Elsevier-concern, omdat het Tijdschrift niet thuishoort in een onderneming waarin bedrijfs-economische belangen absoluut de hoventoon voeren boven inhoudelijke belangen. De positie van TSS is

Voor het Tijdschrift VAN de Sociale Sector

Een opmerkelijke episode in de TSS-geschiedenis voltrok zich begin 1998 toen redacteuren en medewerkers collectief hun medewerking aan TSS opschortten. De reden was dat uitgeverij Elsevier, waar TSS inmiddels terecht was gekomen, zonder enig overleg een hoofdredacteur had genoemd, nadat zittend hoofdredacteur Loes Verplanke, uit onvrede over de knellende condities, ontslag had genomen. Redacteuren en medewerkers vreesden dat deze ingreep het begin van het einde van TSS zou betekenen en uit protest richtten ze de VVTSS op - de Vereniging ter Versterking van het Tijdschrift voor de Sociale Sector, waar zich binnen een week meer dan honderd medewerkers bij aansloten. Zij deelden de vrees dat TSS tegen de commerciële rendementseisen van Elsevier op termijn niet bestand zou zijn. Nadat het eerste nummer van 1998 door de opstand niet van de pers kon rollen, koos Elsevier eieren voor haar geld en ging in op een aanbod van het NIZW om TSS over te nemen. Hoofdredacteur Loes Verplanke keerde terug op haar post en TSS ontsnapte in de veilige omgeving van NIZW (later Movisie) aan een voortijdige dood.